Motion

1978/79: 1094

av Erik Hovhammar m. fl.
om grundlagsskyddad näringsfrihet

Svenskt näringsliv har byggts upp av ett stort antal privata företag som i inbördes konkurrens och i konkurrens med utländska företag på en i princip fri marknad tävlat om konsumenternas "ynnest".

Detta har varit möjligt genom att vi i vårt samhälle har näringsfrihet, tidigare t. o. m. inskriven i grundlagen och därmed fri etableringsrätt.

Under senare år har emellertid starka krav framförts på etableringskontroll i olika branscher. De senast aktuella branscherna är byggbranschen och restaurangnäringen. Men även inom andra områden, som kanske inte direkt förknippas med fri enskild företagsamhet men som i ett fritt samhälle utgör en del av den fria företagsamheten – nämligen läkar- och tandläkaryrkena –, hotas rätten att bedriva verksamhet i enskild form. Som ett exempel kan nämnas att den statliga hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04) väntas föreslå att landstingen skall få avgöra om en läkare skall få driva sin verksamhet som egen företagare, dvs. inneha privatpraktik eller tvingas till offentlig tjänst.

Men även från företagarhåll har ibland framförts krav på inskränkningar, t. ex. när det gäller den tillfälliga handeln.

Antalet nystartade företag under 1970-talet har minskat och som en direkt följd av detta har det blivit allt svårare att finna nya arbetstillfällen för de människor som i dag friställs från våra krisbranscher.

Den minskade nyetableringen är ett hot mot vårt välstånd. Det gäller därför att stimulera till nyföretagande och nyinvesteringar. I dag tvekar många människor att starta nya företag bl. a. på grund av den debatt som förs om etableringskontroll, allmän auktorisation, löntagarfonder m. m. Ett avgörande steg för att öka företagarnas och de presumtiva företagarnas tilltro till statsmakternas vilja att bedriva en social marknadsekonomi byggd på fri enskild företagsamhet skulle vara att i grundlagen skydda rätten att starta och driva företag. Vi anser att rätten att starta och driva företag är en nödvändig beståndsdel i en social marknadsekonomi, självfallet under förutsättning att man inte riskerar annans liv eller hälsa.

Med stöd av ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till grundlagsskyddad näringsfrihet.

Stockholm den 25 januari 1979

ERIK HOVHAMMAR (m)

ERIC REJDNELL (fp) BERTIL JOHANSSON (c)

KARL LEUCHOVIUS (m) LARS SCHÖTT (m)